

15.12.2017

TERVEYDEN EDISTÄMISEN NEUVOTTELUKUNTA

Aika Perjantai 1.12.2017 klo 10.00-12.00

Paikka Finn Medi 5, 2.krs, kokoushuone 101, Biokatu 12 Tampere

 Osallistujat Kunnallisneuvos Antero Saksala, puheenjohtaja
 Toiminnanjohtaja Ulla Harala, Hämeenmaan Sydänpiiri
 Yliopiston lehtori Pirjo Lindfors, Tampereen yliopisto
 PSHP:n hallituksen jäsen Tuukka Liuha
 Suunnittelupäällikkö Marko Mäkinen, Pirkanmaan liitto
 Suunnittelupäällikkö Mika Vuori, Tampere
 Kaupunginjohtaja Eero Väättäinen, Nokia
 Koordinointipäällikkö Juha Ahonen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
 Yliääkäri Maarit Varjonen-Toivonen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, esittelijä
 Koordinointipäällikkö Riitta Salunen, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri, sihteeri

 Poissaolijat Sivistysjohtaja Nina Lehtinen, Lempäälä
 PSHP:n hallituksen jäsen Leena Mankkinen
 Hallintoylihoitaja Tiina Surakka, Pirkanmaan sairaanhoitopiiri
 Johtaja Tommi Vasankari, UKK-instituutti

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
1	Kokouksen avaus	Puheenjohtaja Antero Saksala avasi kokouksen. Terveyden edistämisen neuvottelukunta on aloittanut työnsä vuonna 2009. Puheenjohtaja totesi, että sen jälkeen Pirkanmaan kunnissa on vahvistunut käsitys siitä, että terveys on paljon muutakin kuin sairauksien hoitoa. Tämä työ jatkuu edelleen. Käytiin esittäytymiskierros.
2	Terveyden edistämisen neuvottelukunnan järjestäytyminen	Sairaanhoitopiirin hallitus on nimennyt terveyden edistämisen neuvottelukunnan jäsenet ja puheenjohtajaksi kunnallisneuvos Antero Saksalan. Varapuheenjohtajaksi valittiin suunnittelupäällikkö Marko Mäkinen. Yliääkäri Maarit Varjonen-Toivonen toimii työryhmän esittelijänä ja koordinointipäällikkö Riitta Salunen sihteerinä. Terveyden edistämisen neuvottelukunnan jäsenille maksetaan kokospalkkio ja korvataan matkakustannukset. Kokospalkkiota varten lähetetään yhteystiedot ja verokortti Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin perusterveydenhuollon yksikön toimistosihteerille Minna Kylmäniemelle. Osoite on Biokatu 12, FM5 / 2.krs, 33520 TAMPERE. Kokospalkkiota ei tarvitse erikseen anoa. Matkakustannukset korvataan kokouksessa kiertävän listan mukaan. Tositteet pysäköintimaksusta voi antaa kokouksessa sihteerille tai toimittaa myöhemmin Minna Kylmäniemelle.
3	Asialistan hyväksyminen	Asialista hyväksyttiin kokouksen työjärjestykseksi.
4	Terveyden edistämisen neuvottelukunnan toimikauden 2013 - 2017 evästytykset uudelle kaudelle	Yl Maarit Varjonen-Toivonen esitteli lyhyesti Pirkanmaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen (jatkossa HYTE-) alueellisen koordinaation rakenteen ja toiminnan keskeiset vaiheet (liite 1, diat 3-6). Terveyden edistämisen neuvottelukunta tekee alueelliset linjaukset. Työrukkasena toimii alueellinen terveyden edistämisen työryhmä. Lisäksi alueellisen koordinaation tasolla toimii Pirkanmaan hyvinvointikoordinaattoreiden verkosto. Kunnissa ja erikoissairaanhoidossa on omat HYTE-rakenteet. Alueellisen HYTE-koordinaation tavoitteena on väestöryhmien välisten terveyserojen kaventaminen. Tämä tar-

15.12.2017

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
		<p>koittaa terveellisten valintojen mahdollistamista kuntalaisille. Terveystyöryhmien kaventaminen kuuluu jokaisen päivittäiseen työhön.</p> <p>Liitteen 1 diassa 6 on kuvattu alueellisen HYTE-koordinaation askeleet Pirkanmaalla vuodesta 2009 alkaen .</p> <p>Pirkanmaa on ollut Suomessa edelläkävijä sekä alueellisten HYTE-suunnitelmien että -hyvinvointikertomusten tekemisessä. Muualla Suomessa ei ole vastaavaa alueellista hyvinvointikoordinaattoreiden verkostoa.</p> <p>Terveystyöryhmien edistämisen neuvottelukunnalla on verkkosivut sairaanhoitopiirin nettisivuilla http://www.tays.fi/fi-FI/Sairaanhoitopiiri/Hallinto_ ja_paatoksenteke/Terveystyöryhmien_edistamisen_neuvottelukunta. Sieltä löytyy mm. neuvottelukunnan kokousmuistiot liitteineen. Ne lähetetään kokousten jälkeen työryhmän jäsenille myös sähköpostitse. Neuvottelukunnan järjestäytyä sivustolle päivitetään uuden neuvottelukunnan tiedot.</p> <p>Tiivistelmä edellisen neuvottelukunnan evästyksistä jatkotyölle löytyvät liitteen 1 dioista 7-8.</p> <p>Muistion liitteessä 2 on edellisen neuvottelukunnan viimeisessä kokouksessa tekemä arviointi kuluneen kauden toiminnasta. Neuvottelukunta antoi toiminnalle sekä ruusuja että kehittämis ehdotuksia. Keskusteltiin kehittämis ehdotuksista.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hyvinvointikoordinaattorien kanssa pidettävä yhteiskokous koettiin tarpeelliseksi. Sovittiin, että järjestetään ensi keväänä yhteiskokous. Tämä on 9.2.2018, ks. muistion kohta 8. • Kootaan hyvinvointikoordinaattoreilta asiat, joita heidän mielestään pitäisi erityisesti nostaa esille. • Kuntalaisnäkökulma on tärkeä, jatkossa mietitään miten se toteutetaan. Iso haaste on tavoittaa niitä, jotka eivät ole itse aktiivisia. Fokus tulee olla asukkaissa, ei hallinnon näkökulmassa. • Vierailut voivat parhaimmillaan olla antoisia. Joku muu kohde kuin kunta voisi olla antoisin. Kuntanäkökulma tulee parhaiten esille hyvinvointikoordinaattorien kautta. Vierailun tulee olla sellainen, että se antaa lisäarvoa työhön. Vierailun voisi toteuttaa jonkun teeman ympärillä; kohteena sellainen taho, jonka teeman mukaiseen toimintaan tutustutaan. • Hämeenmaan Sydänpiiri on kerännyt paikallisyhdistysten näkemyksiä toiminnasta ja tulevaisuuden tavoitteista. Tulevana keväänä toteutetaan uusi kierros, jonka teemana on elinvoima. Tarkoitus on selvittää paikallisten yhdistysten näkemyksiä elinvoiman syntymisestä. Paikallisyhdistyksiin tehtävillä kierroksilla saadaan arjen tason tietoa ihmisten elämästä, siitä mistä on tultu ja mihin ollaan menossa. Sovittiin, että Ulla Harala kertoo kierrosten tuloksista keuhkolla neuvottelukunnan 2. kokouksessa (6.4.2018). • Heikoimpien mukaan saannin tärkeys on tiedossa kaikilla tahoilla, mutta keinot sen toteutumiseen ovat vähäisiä. Ketään ei voi pakottaa mukaan. Terveystyöryhmien edistämisen haaste on sama koko Suomessa. Loppujen lopuksi aktiivisten toimijoiden joukko on pieni. Tueksi tarvitaan myös vahvaa tutkimus-

15.12.2017

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
		<p>näyttöä ja toimivia yhteyksiä yliopistoon.</p> <ul style="list-style-type: none"> Viestinnässä tulisi huomioida koko kansan tavoittaminen. Hyödynnetään jatkossa sairaanhoitopiirin Terve Pirkanmaa -lehteä, joka jaetaan kaikkiin Pirkanmaan talouksiin. <p>Neuvottelukunnan uusien jäsenten toivottiin miettivän seuraavaan kokoukseen mennessä mitä odotuksia heillä on työryhmän työltä ja mitä he voivat itse tuoda ryhmään.</p> <p><u>Yhteenveto:</u></p> <p>Pidetään yhteiskokous hyvinvointikoordinaattorien kanssa (9.2.2018). Etsitään keinoja passiivisten kansalaisten tavoittamiseen. Hyödynnetään Hämeenmaan Sydänpiirin paikallisyhdistyksiin teemmää selvitystä (6.4.2018). Tarjotaan juttuja tiedotettavaksi Terve Pirkanmaa -lehteen.</p>
5	VESOTE-Pirkanmaa -hankkeen tilannekatsaus	<p>YI Maarit Varjonen-Toivonen esitteli VESOTE-hankkeen (Vaikuttava elintapaohjausta sosiaali- ja terveydenhuoltoon poikkialhallinnollisesti) ajankohtaisia kuulumisia (liite 1, diat 10-18). VESOTE on valtakunnallinen kärki-hanke, jota hallinnoi UKK-instituutti. Hanke koskee sosiaali- ja terveydenhuollon lisäksi kuntien liikuntatoimea. Hankkeessa ovat painopisteinä liikunta, ravitsemus ja unen lääkkeetön hoito. Hankkeessa lisätään elintapaohjauksen osaamista sekä rakennetaan alueellinen elintapaohjauksen verkosto ja -elintapaohjauksen tarjotin. Hankeaikaa ovat vuodet 2017-2018. Virtuaalinen elintapaohjauspoliklinikka ei tule toteutumaan hankeaikana. Se tulee aikanaan olemaan osa virtuaalisairaala ja ODA-hanketta (omahoidon digitaalisen hoidon apuvälineet -hanke).</p> <p>VESOTE -hankkeessa on mukana kymmenen sairaanhoitopiiriä. Lisäksi siihen kuuluu kaksi erillishanketta: ravitsemus ja unen lääkkeetön hoito ja lisäksi hankkeeseen on integroitu kaksi liikuntajärjestöä. Keskeinen osa hanketta on elintapaohjauskoulutus. Ensimmäinen koulutuskokonaisuus (liite 1, dia 13) on parhaillaan menossa. Hankkeen aikana koulutus on osallistujille maksuton. Osallistujia on kunnista ja erikoissairaanhoidosta, terveydenhuollon ammattilaisten lisäksi mukana on työntekijöitä liikuntatoimesta. Osa on keskeyttänyt koulutuksen, koska eivät ole saaneet käyttää työaika koulutuskokonaisuuksien tekemiseen. Alun perin mukaan lähti 13 kuntaa, nyt mukana on 10 kuntaa. STM seuraa koulutuksen vaikuttamalla jokaisen koulutuskokonaisuuden alkuun ja loppuun sijoitetun osaamisen kartoituksen kautta. Koulutus keskeytyy jos näihin ei vastaa.</p> <p>Koulutuskokonaisuuteen kuuluu kehittämistehtävä, jossa osallistujat rakentavat työyksikkönsä näkökulmasta elintapaohjaustarjotinta. Kehittämistehtävän tarkoitus on myös yhtenäistää elintapaohjauksen ohjausta ja kirjaamista, mikä on pohjatyötä sote/maku-uudistukselle. Samalla kootaan tietoja siitä mitä palveluja omassa kunnassa on tarjota ja segmentoidaan ne Suuntima-ajattelun (liite 1, dia 18) mukaisesti. Alueellinen elintapaohjaustarjotin kattaa kuntien ja erikoissairaanhoidon tarjottimet VESOTE-hankkeen näkökulmista. Koska elintapaohjauksen alueellinen kokonaisuus on edellytys Pirkanmaan sote/maku-uudistuksen elintapaohjauksen toteutumiselle tasapuolisesti kaikkien kuntalaisten näkökulmasta, on alueellista elintapaoh-</p>

15.12.2017

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
		<p>jaustarjotinta täydennettävä kaikkia ikä- ja muita väestöryhmien jaot- teluja sekä muita elintapaohjauksen elementtejä koskevaksi. Tämä koskee kaikkia kuntia. VESOTE-hanke antaa tuen käynnistämislle.</p> <p>Huhtikuussa 2018 käynnistyy toinen samansisältöinen koulutusko- konaisuus, jota markkinoidaan alkuvuodesta. Hankekokonaisuuteen kuuluu myös elintapaohjausta saaville asiakkaille jaettavat liikemitta- rit, joiden avulla saadaan objektiivista tietoa ohjattavan liikkumisen ja unen muutoksista. Niiden saatavuus on ollut hitaampaa kuin alkuun ajateltiin.</p> <p><u>Keskustelua:</u></p> <p>Elintapaohjauksen alueellinen tarjotin on keskeinen hankkeen tuote. Sen tekeminen on myös osa sote/maku-uudistuksen toteutusta. Kou- lutettavat saavat ohjausta tarjottimen kokoamiseen. Koska jatkossa väestötason hyvinvoinnin- ja terveyden edistäminen jää erityisesti kunnan tehtäväksi, on erittäin tärkeää, että jokaisesta kunnasta osal- listutaan koulutukseen. Myös kuntajohdon sitoutumista tarvitaan. Eero Väätäinen lupasi selvittää voisiko Maarit mennä kuntajohdon kokoukseen kertomaan aiheesta ja kannustamaan jokaista kuntaa osallistumaan VESOTEn järjestämään koulutukseen. Vaikka sote- ammattilaiset ovat siirtymässä maakuntaan, heidän työpisteensä säilyy kunnissa ja he tekevät jatkossakin elintapaohjaustyötä kunta- laisten parissa kuten tähänkin asti. Yhteistyö kunnassa toimivien muiden elintapaohjausta tarjoavien toimijoiden, esim. järjestöt, kans- sa lisääntyy. Toimintakäytännöt muuttuvat hitaasti, joten on tärkeää aloittaa jo nyt. VESOTE -hankkeeseen palataan neuvottelukunnan tulevilla koko- uksissa.</p>
6	Pirkanmaan sote/maku-uudistus hyte (hyvinvoinnin ja terveyden edistämi- sen) näkökulmasta	<p>Terveyden edistämisen neuvottelukunnan työ linkittyy läheisesti so- te-maakuntauudistuksen valmisteluun (liite 1 diat 20-23). Valtakun- nallisesta tilanteesta saa ajankohtaista tietoa alueuudistu.fi sivuilta (http://alueuudistus.fi/etusivu). Sieltä löytyy mm. uudistuksen tiekartta ja järjestämisen käsikirja. HUOM! Kokouksen aikaan tiekartassa oli vielä vanha aikataulut. Järjestämisen käsikirjassa on myös hyvin- voinnin ja terveyden edistämisen osio.</p> <p>Pirkanmaan sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun nykyinen organisointumien on kuvattu liitteen 1 diassa 24. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä varten on nimetty oma teemaryhmä, johon neuvottelukunnan jäsenistä kuuluvat Ulla, Maarit, Tommi ja Mika. Teemaryhmän tehtävät on lueteltu diassa 26. Jokainen tehtävä on aikataulutettu ja valmistelun vastuualueita on jaettu työryhmän jäsen- ten kesken. Teemaryhmät tekevät väliraportit helmikuun loppuun mennessä. Sovittiin, että väliraporttia käsitellään neuvottelukunnan kokouksessa huhtikuussa ja että neuvottelukunnalle voidaan lähete- tään valmisteluaineistoa kommentoitavaksi sähköpostitse.</p>
7	Alustava toimintasuunnitelma vuodelle 2018	<p><u>Pirkanmaan alueellisessa hyvinvointikertomus 2017 – 2020</u>:ssa on asetettu toiminnan painopisteet vuosille 2017-2020 (liite 1, dia 32). Ensi vuoden painopisteenä on ikäihmisten elämänhallinnan edistä- minen.</p> <p>Neuvottelukunnan linjauksia tarvitaan jatkossakin kunnan hyvinvoin-</p>

15.12.2017

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
		<p>tijohtamisen tukemisessa. Hyvinvointijohtaminen ei vielä täysin toteutu kaikissa kunnissa. Tällä hetkellä Pirkanmaalla on viisi kuntaa, joissa ei ole nimetty hyvinvointikoordinaattoria: Akaa, Urjala, Punkalaidun, Virrat ja Ruovesi. Näihin kuntiin ei ole nimetty uutta työntekijää eläkkeelle jääneiden tai muihin tehtäviin siirtyneiden tilalle.</p> <p>EVA-menettelyä ei ole otettu kattavasti käyttöön. EVA-menettely koskee jatkossa myös maakuntaa. EVAn toteutuminen kunnissa on aiheena AVIn valtakunnallisessa valvontaohjelmassa vuonna 2018.</p> <p>Pirkanmaalta on osallistuttu hyvin TEAvisarin tiedonkeruuseen ja kouluterveyskyselyyn, jotka tulevat jatkossa olemaan myös kuntien hyte-kertoimen (liite 1, diat 34 -35) taustalla. HYTE-teemaryhmän yksi tehtäväksiannoista (dia 29) on miettiä miten Pirkanmaalle rakennetaan edellytykset sille, että hyte-kertoimien sisältämät valtionosuudet saadaan täysimääräisesti alueelle. Hyte-kertoimiin liittyvät valtionosuudet saadaan täysimääräisenä vain jos kunnat ja maakunta toimivat yhdessä asioiden eteenpäin viemiseksi. Kuntien hyte-kertoimen perusteet on mainittu järjestämislakiluonnoksessa, mutta maakunnan osalta niitä vielä kehitetään.</p> <p><u>Keskustelua:</u></p> <p>Neuvottelukunnan tehtävänä on edistää hyte-kerroin –asiaa. Kuntien kannattaa tehdä asian edistämiseksi toimenpiteitä jo nyt. Suurin osa toimista ei vaadi lisärahaa, vaan uusia toimintamalleja ja asioiden tekemistä toisin.</p> <p>Keskusteltiin siitä onko hyte-kertoimiin liittyvien valtionosuuksien saaminen helppoa? Miten realistista on tavoitella täysiä pisteitä? Onko kuntien välinen yhteistyö kypsää aidolle jakamiselle vai kilpailvatko kunnat keskenään? Koetaanko että hyte-kertoimet ovat riittävä vaatimustaso sille, että jotain tapahtuu?</p> <p>Valtionosuuksien ei pitäisi rajoittaa tekemistä. Lähtökohtana pitää olla kunnan ja maakunnan asukkaan paras ja asukkaista lähtevät tarpeet. Muutokset eivät ole nopeita, eivätkä ne näy heti esim. TEAvisarin tuloksissa.</p> <p>Hyte-kertoimen haarukka on 0-17 euroa/asukas, realismia on 6-12 €/as. Hyte-teemaryhmä laski Pirkanmaan sote/maku-uudistuksen esivalmistelun I vaiheen loppuraporttiin kunnittain vuoden 2016 väestömäärän perusteella mitä euromäärät tarkoittaisivat Pirkanmaalla. Tiedot löytyvät hyte-teemaryhmän ensimmäisen työskentelyvaiheen loppuraportista http://www.pirkanmaa.fi/wp-content/uploads/HYTE-loppuraportti.pdf.</p> <p>Kuntien välinen yhteistyö on ensisijaisesti win – win toimintaa. Siksi hyvien käytäntöjen levittäminen on tärkeää. Yhteistyön lisääminen on alueellisen koordinaation keskeinen tavoite. Sitä tehdään mm. Pirkanmaan hyvinvointikoordinaattorien verkoston kautta. Työssä huomioidaan kuntien erilaisuus ja erilaiset haasteet.</p>
8	<p>Muut mahdolliset asiat</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kevään 2018 kokoukset 	<p>Kevään kokousajoiksi sovittiin: Perjantai 9.2.2018 klo 10-12, yhteinen Pirkanmaan hyvinvointikoor-</p>

15.12.2017

	Asian aihe	Asian esittely ja päätös
		dinaattoreiden verkoston kanssa Perjantai 6.4.2018 klo 10-12 Perjantai 15.6.2018 klo 10-12 Sovittujen kokousten lisäksi neuvottelukunnan jäseniltä pyydetään sähköpostitse kommentteja sote-maakuntaudistukseen liittyvän hyte-työn valmistelun sisällöistä.
9	Kokouksen päättäminen	Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 11.55.

Liitteet Liite 1 Alustusdiat 1.12.2017, MVT
 Liite 2 Neuvottelukunnan arviointi 25.8.2017

Jakelu Terveyden edistämisen neuvottelukunnan jäsenet
 Juha Ahonen, Anita Niemelä, Minna Kylmäniemi